

*Kirkkoon kun kellot kutsuvat,
suo tiemme sinne johtaa.*

VIRSI 197:5

Seinäjoen kirkot
SEINÄJOEN SEURAKUNTA

TEKSTI: Seinäjoen seurakunnan viestintä

KUVAT: Seinäjoen seurakunnan arkisto, Jukka Kontkanen,

Jukka Kuusisto, Foto Latvala & Alkula

ULKOASUN SUUNNITTELU JA TAITTO: Laura Isoluoma

PAINO: I-print Oy, 2016

Seinäjoen kirkot

Sisällys

Lakeuden Risti	4-7
Törnävän kirkko	8-11
Nurmon kirkko	12-15
Peräseinäjoen kirkko	16-19
Ylistaron kirkko	20-23
Kitinojan kyläkirkko	24-25
Sairaalan kirkko	26
Honkiniemen kirkko	27
Ahonniemen leirikappeli	28
Tiedonjyviä kirkoista	29
Kastepuut	30
Seinäjoen seurakunta	31

Lakeuden Risti

Seinäjoki kuului Pohjankyrön kirkkopitäjään, josta Ilmajoki erosi omaksi kirkkopitäjäksi 1516 ja seurakunta perustettiin 1532. Seinäjoen muutamat talolliset olivat Ilmajoen seurakunnan jäseniä. Seinäjoki ja Nurmo perustivat yhteisen saarnahuonekunnan 1766, kappeliseurakunnan 1816. Yhteiselo kesti vuoteen 1863, jolloin Seinäjoesta tuli Ilmajoen kappeliseurakunta, ja 1900 alkoi itsenäisen kirkkoherrakunnan toiminta.

Seinäjoella suunniteltiin uuden kirkon rakentamista jo 1920-luvulla, mutta tontti luovutettiin lääninsairaalan tontiksi. Uusi tontti kirkolle varattiin kauppalan uudessa asemakaavassa Larvalan talon pelloilta.

Valmisteluja kirkon rakentamiseksi tehtiin 1940-luvun lopulla mm. määrärahavaroituksilla kirkon rakennusrahastoon, ja 1950 kirkkoval-

tuusto valitsi kirkon rakennustoimikunnan. 1951 järjestettiin avoin suunnittelukilpailu, johon tuli 45 vastausta. Toimikunnalla oli oikeus valita piirustukset joko palkituista tai lunastetuista luonnoksista.

Lunastettujen joukossa ollut "Lakeuksien risti" -ehdotus vastasi parhaiten palkintolautakunnan mielestä seurakunnan edellyttämiä näkökohtia. Se osoittautui professori Alvar Aallon ja hänen avustajiensa työksi.

Kirkon rakennustyöt päästiin aloittamaan vasta 1957. Rakennusprojektiin oli liittynyt myös hiippakuntakysymys – alun perin Seinäjoen uusi

kirkko oli suunniteltu tuomiokirkoksi, mutta uuden hiippakunnan keskuspaikaksi tulikin Lapua.

Vaikka lainamarkkinat olivat hyvät, näytti siltä, että kellotapulini eli ristitornin rakentaminen siirtyisi tulevaisuuteen. Seurakunta järjesti ylimääräisen ja vapaaehtoisen kirkollisveromaksun, jonka tuotto käytettiin ristitornin rakentamiseen.

Kirkko vihittiin käyttöön 10.4.1960. Nimeksi vakiintui Lakeuden Risti, ja se on ensimmäinen osa Alvar Aallon suunnittelemaa Seinäjoen hallinto- ja kulttuurikeskusta, joka myöhemmin täydentyi kaupungintalolla, seurakuntakeskuksella, kirjastolla, valtion virastotalolla ja kaupunginteatterilla.

Lakeuden Ristin kokonaistilavuus on 20 680 m³ ja lattiapinta-ala on 1 645 m². Kirkkosalissa on 1 100 istumapaikkaa ja lisäksi noin 100 paikkaa urkuparvella.

Kirkkopihassa on mahdollisuus järjestää ulkoilmatilaisuuksia, mitä varten ulkoalttarille on paikka kirkon pääsisäänkäynnin vieressä.

Kirkon yhteydessä on 45-paikkainen kappeli kaste-, vihki- ym. toimituksia varten. Sakaristo sijaitsee kirkon itäpäädyssä alttarin takana.

Kellotornin juuressa oleva veistos "Elämän lähde" ja kappelin lasimaalaus "Etelä-Pohjanmaan virrat" ovat lahjoituksia seurakunnalle ja Alvar

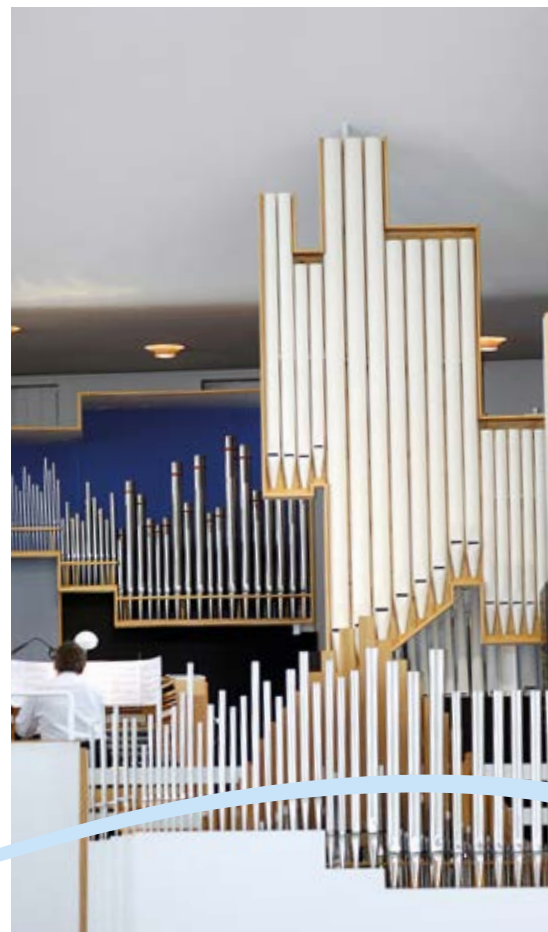

Aallon suunnittelemaa. Hänen suunnittelemaansa ovat myös kirkkotekstiilit, joita on viittä liturgista väriä. Ne on valmistanut tekstiilitaiteilija Ellen Alakanto. Kirkon hopeiset ehtoollisvälineet ovat ainoat Aallon suunnittelemat hopeaesineet. Kirkon yksityiskohdat, valaisimet ym. ovat myös Aallon suunnittelemaa. Urkujen julkisivussa hän on ottanut huomioon eri äänikertojen itsenäisen ryhmittelyn. Sähköpneumaattiset urut ovat 53-äänikertaiset ja valmistettu Werk-prinsiipin mukaan Kangasalan Urkutehtaalla. Alun perin 52-äänikertaiset urut peruskorjattiin 2005–2006, ja silloin lisättiin yksi äänikerta.

Kuorin lattiassa, alttaripöydässä ja -kaiteessa sekä saarnatuolissa materiaalina on valkea ja harmaa italialainen marmori. Kirkon penkit ovat pohjoiskarjalaista punahonkaa.

Lakeuden Ristin ja hissillisen 65,1 metriä korkean kellotornin rakenteet ovat tiiltä ja teräsbetonia ja julkisivut valkoiseksi slammattua tiiltä. Jalustat ja kappelin ulkoseinät on päällystetty hiotulla, mustalla graniitilla.

Merkittävän osan kirkkokeskuksesta muodos-

taa 1966 valmistunut Alvar Aallon suunnittelema seurakuntakeskus, joka ympäröi portaittain nousevaa pihaa kirkon länsipuolelta. Rakennuksen tilavuus on 11 000 m³ ja kokonaiskerrosala 3 300 m².

Seurakuntakeskuksen pääovelta avautuu avara eteisaula, josta on käynti alasaliin ja 250-paikkaiseen seurakuntasaliin, jossa urkuparvella on lisäksi 50 paikkaa. Seurakuntasalin 10-äänikertaiset urut on valmistanut Hans Heinrich Maksamaalta. Seurakuntasalin penkit ovat pohjoiskarjalaista punahonkaa, seinäpaneelit, alttaritilan vasemmalla puolella oleva reliefi ja alttarirakenteet ovat punapyökkiä.

Seurakuntakeskuksessa on eri kokoisia kerho-, kokous- ja kokoontumistiloja kolmessa kerroksessa. Kellarikerroksen kirkkotekstiilien säilytysluoneesta samoin kuin toisen kerroksen käytävästä on yhteys kirkkoon.

Lakeuden Risti

Koulukatu 24
60100 Seinäjoki

Törnävän kirkko

Seinäjoen ensimmäinen oma kirkko – Lakeuden Ristin valmistumisen jälkeen Törnävän kirkon nimen saanut – rakennettiin Östermyran ruutitehtaan ruutimakasiiniksi 1827. Kun ruudin valmistus tehtaalla loppui ja makasiini kävi tarpeettomaksi, osti Östermyran kartanon silloinen omistaja Gustav August Wasastjerna makasiinin huutokaupasta.

Hän myös vaikutti voimakkaasti siihen, että Seinäjoki erosi Nurmon kanssa muodostetusta Lapuan kappeliseurakunnasta ja kahden anomuksen jälkeen sai luvan perustaa oman kappeliseurakunnan Ilmajoen seurakuntaan vuonna 1863.

Kirkon muutostyöt oli suunniteltu jo ennen kappeliseurakunnan perustamisluvan saamista, ja työt etenivät nopeasti, niin että kirkko vihittiin 1864, samalla kun ensimmäinen oma pappi, kap-

palainen Salomon Hirvinen asetettiin virkaansa.

Muutostyöt suunnitteli lääninarkkitehti C.A.Setterberg. Ruutimakasiinin vartiotornia korotettiin huomattavasti, kun siitä tehtiin kirkon kellotorni. Itäpäättyyn rakennettiin sakaristo.

Alttaritaulu "Jeesus Getsemanessa" on vaasalaisen taitelijan Aleksandra Frosterus-Sältinin ensimmäinen alttaritaulu vuodelta 1877.

Koristeellisen alttaritaulun ja saarnatuolin rakenteet sekä suippokaariset ikkunat ja oviaukot leimaavat kirkon arkkitehtuurin lähinnä goottilaisiksi. Penkit ja kattotukirakenteiden ristikkuaiheiset koristeet ovat myös tyylille ominaisia.

Ristikkuaihetta jatkaa myös alkuperäinen urkukehä vuodelta 1904. Kehä säilytettiin nykyisissä 1960-luvulla rakennetuissa 21-äänikermaisissa uruissa. Urkujen koneisto on mekaaninen ja soittopöytä on varustettu sähköistetyllä rekisterikoneistolla.

Kirkossa ja urkuparvella on istumapaikkoja noin 550.

Kirkossa on tehty useita korjaustöitä vuosien mittaan. Ilmalämmitys aiheutti suuret ja nopeat lämmönvaihtelut ja aiheutti vaurioita uruille ja seinien rappauksille. Vuonna 1986 kirkkoon asennettiin sähkölämmitys ja mm. penkinlämmittimet. Koko kirkkosali maalattiin alkuperäisillä värisävyillä, penkit ootrattiin ja koristemaalauksen lehtikultauksukset uusittiin.

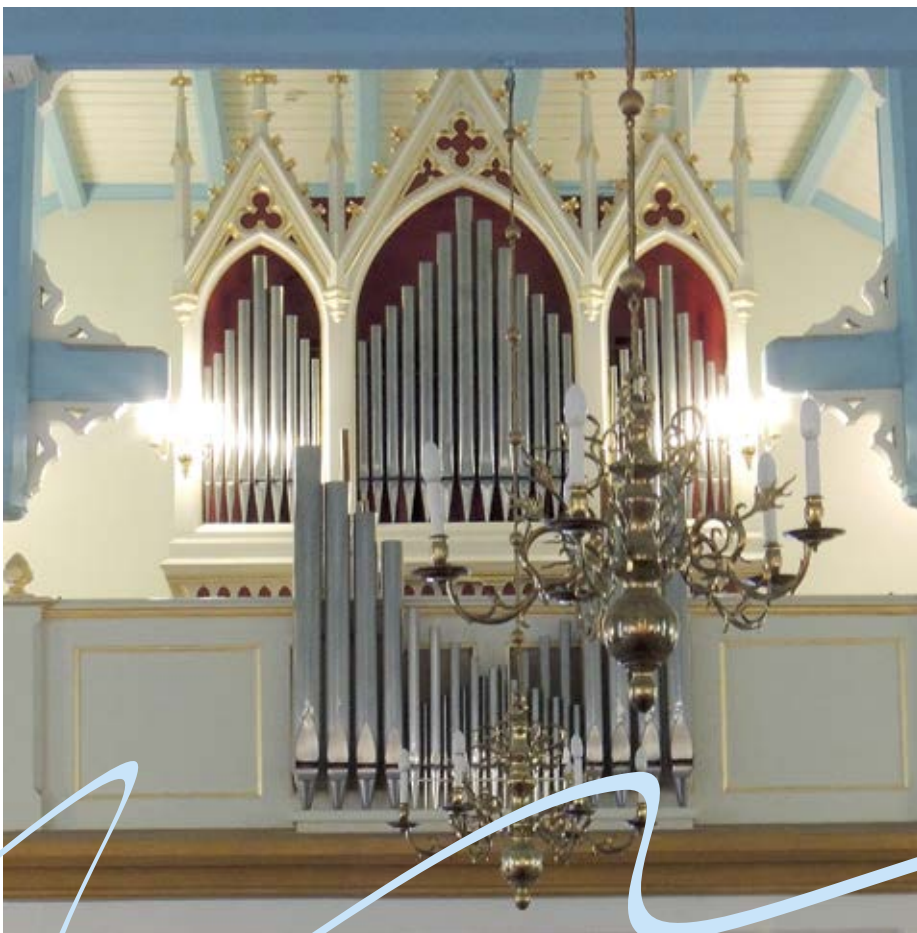
Kirkkosalin kamiinat on säilytetty sisustukseen kuuluvina.

Kirkko maalattiin ulkoa vuonna 1989 ja tornin katto risteineen uusittiin vuonna 1997.

Törnävän kirkossa on säännöllistä jumalanpalveluselämää ja se on hyvin suosittu vihkkirkko.

Törnävän kirkon ympäristöön perustettiin hautausmaa kappeliseurakunnan aloittaessa 1863. Hautausmaata on laajennettu kolmessa

vaiheessa. Sankarihautausmaalle on haudattu 166 vainajaa. Vapaussodassa 1918 kaatuneet on haudattu alueen länsipäättyyn. Heistä kahdeksan on seinäjokelaista ja lisäksi 41 tuntematonta sotilasta, jotka oli tuotu Seinäjoelle tunnistettaviksi, koska paikkakunnalla sijaitsi päämaja.

Vapaussodan muistomerkki paljastettiin vuonna 1921 ja talvi- ja jatkosodan muistomerkki vuonna 1952. "Rukoileva sotilas" on Oskari Jauhiaisen veistämä. Lisäksi hautausmaalla on vakaumuksensa puolesta kaatuneiden hautaus-alue, jonka muistomerkki paljastettiin 1950.

Törnävän kirkon lähistöllä on vuonna 1979 valmistunut siunauskappeli-krematorio, jonka suunnitellut Arkkitehtitoimisto Heikki Taskinen Oy. Rakennuksessa on iso ja pieni siunauskappeli, vainajien säilytystila, krematorio ja uurnaluovutushuone.

Siunauskappelin vieressä on uurnalehtoalue, jonka muistomerkin on suunnitellut seurakunnan puistopäällikkö Eero Virtaniemi. Hän myös teki siunauskappelin ympäristösuunnitelman.

Törnävän kirkko

Ruukintie 157
60200 Seinäjoki

Nurmon kirkko

Nurmo oli varhaiskeskiajalla myös osa Pohjankyrön kirkkopitäjää, ja kun Lapuasta tuli 1581 kirkkoherrakunta, Nurmo kuului siihen Ylinurmon kylänä.

Nurmolaiset pystyttivät luvatta 1727 saarnatuvan, noin 200 hengen pitkäkirkon. Tuomiokapituli ja lapualaiset kielsivät kirkkoa ja pappia kaipaavilta nurmolaisilta seurakunnan perustamisluvan. Anomus uudistettiin 1730 ilman tulosta. Seinäjokelaiset tulivat hankkeeseen mukaan, ja 1765 kuningas myöntyi hakemukseen. Vuonna 1766 tuomiokapituli antoi valtakirjan Nurmon ja Alaseinäjoen ensimmäiselle papille. Luvatta rakennettu saarnahuone vihittiin kirkoksi, ja 1770 valmistui kellotapuli rakentajanaan alahärmäläinen Antti Hakola. Tapulin katolla olevan

tuuliviirin on valmistanut ja lahjoittanut torppari ja seppä Gabriel Kaunismäki vuonna 1878.

Antti Hakola kutsuttiin taas työhön, kun saarnahuone kävi ahtaaksi ja aloitettiin uuden kirkon rakennustyöt. Kirkon perustustyöt ja kivijalka valmistuivat 1778, kun Antti Hakola menehtyi, ja hänen poikansa Kaappo jatkoi rakennustöitä. Kirkko valmistui 1779.

Nurmosta ja Seinäjoesta tuli Lapuan seura-

kunnan kappeliseurakunta 1816. Vuonna 1863 Seinäjoki perusti oman kappeliseurakunnan Ilmajoen kirkkoherrakuntaan, ja 1879 Nurmosta tuli itsenäinen seurakunta. Ensimmäinen kirkkoherra oli Albert Emil Tallroth (myöh. Honkajuuri) 1882-1890.

Vuonna 2009 seurakuntaliitoksessa Nurmosta tuli Seinäjoen seurakunnan kappeliseurakunta.

Nurmon kirkkoa on vuosien saatossa korjattu

moneen kertaan. Se rakennettiin vanhan saarnahuoneen vierele, ympärillä oli pieni hautausmaa, jota on laajennettu useasti.

Alkuperäiset ikkunat olivat nykyisiä pienemmät ja kirkko oli maalattu punaiseksi. Nykyisen vaalean ulkovärisä kirkko sai vuonna 1913.

Kirkon sisäkorkeus lattiasta keskikupoliin on 10 metriä. Kirkon porstuat rakennettiin 1825. Kirkossa on istumapaikkoja noin 600.

Kirkko on nyt pyritty sisältä palauttamaan alkuaikojen asuun. Saarnatuoli on Samuel Köhlströmin vuonna 1782 rakentama. Saarnatuolin 5-haarainen kynttelikkö on vuodelta 1795. Ensimmäisen sisämaalauksen kirkkoon teki kirkkomaalari Johan Tilen, jonka mallin mukaisia ovat saarnatuoli ja kattojen ja seinien reunaornamentit vuodelta 1787. Kirkkomaalari Juho Koskiniemi maalasi ikkunoihin verhot, seinien yläosien ornamentit sekä Kylväjä-maalauksen vuonna 1844. Taiteilija Frans Hiivanainen maalasi Hyvä paimen- ja Tuhlaajapoika-maalaukset 1914.

Altaritaulu on taiteilija Väinö Hämäläisen teos Jeesus ja samarialainen nainen vuodelta 1914.

Alttariseinän lasimaalaukset ovat pääjohtaja Mauri Honkajuuren perheen lahjoitus vuodelta 1948. Vuonna 2016 kirkon kuvasto täydentyi läntisen sisäänkänynnin viereen maalatulla kastepuulla, jonka lehtiin kastettavat lapset saavat nimensä. Merja Lopin maalaama kastepuu mukailee elämän puu -ajatusta. Teologiasta nousevan kirkkoarkkitehtuurin mukaan kirkkosalissa jopa kastemaljan paikka on ollut kirkon länsipuolen pääöven läheisyydessä. Kirkon länsiovi on "Kristus-ovi", jonka kautta kuljetaan kirkkoon ja kohti "Jumalan suuntaa", itää. Kasteesta alkaa kristityn matka kohti alttaria.

Kirkon nykyiset urut ovat vuodelta 1984 ja urkutehdas Hans Heinrichin rakentamat. Niissä

on 25 äänikertaa, kaksi pillistöä ja kaksi koskettimistoa.

Kirkko korjattiin sisältä ja ulkoa vuonna 1979. Korjausten yhteydessä pyrittiin vaalimaan kirkon alkuaikojen asua. Samassa yhteydessä hankittiin uudet, taitelija Kerttu Vihko-Voipion suunnittelemat kirkkotekstiilit. Vuonna 2015 korjattiin kirkon sakasti ja parannettiin saniteettitiloja.

Kirkon lähellä oleva kappeli on nykyään vainajien säilytystila. Se rakennettiin vuonna 1928. Kirkon vieressä on sankarihauta-alue, jossa on mm. vuonna 1921 paljastettu 1918 sodan muistomerkki, Kalervo Kallion veistämä enkelpatsas vuodelta 1951 sekä 1860-luvun suurten nälkävuosien muistokivi.

Sotien aiheuttamista menetyksistä muistuttaa 164 sankarivainajan muistoristiä. Äyräpään taistelussa 5.3.1940 kaatui yhtenä päivänä 39 nurmolaista.

Tapulin ulkoseinään on sijoitettu kuortanelaisen Heikki Mikkilän veistämä vaivaispoika vuodelta 1840.

Nurmon seurakuntaelämä on tyypillisesti eteläpohjalaista ja siihen ovat kirkon herätysliikkeet antaneet voimakkaan panoksen. Seurakunnan historiaan kuuluu vahvasti tunnetun julistajan Niilo Kustaa Malmbergin vaikutus. Nurmo onkin tunnettu herännäisyydenä.

Nurmon kirkko

Nurmonjoentie 17
60550 Nurmo

Peräseinäjoen kirkko

Peräseinäjoen kirkollisessa historiassa on kuuluminen varhaiskeskiajalla Pohjankyrön kirkkopitäjään, myöhemmin Ilmajokeen. Ilmajoen kappeliseurakunta Peräseinäjoesta tuli 1798 ja vuodesta 1882 se oli itsenäinen seurakunta aina vuoden 2005 liitokseen Seinäjoen kanssa. Nyt Peräseinäjoki on yksi Seinäjoen seurakunnan toiminnallisesti itsenäisistä kappeliseurakunnista.

Ensimmäisen kirkon rakennustyöt aloitettiin 1784 ja oli valmiina jo ennen kuin kappelioikeudet saatiin 1798. Kirkonkellot on valettu 1799 ja 1859. Ne kutsuvat edelleen väkeä kirkkoon.

Nykyinen 1892 valmistunut kirkko on nimetty Pyhän Paavalin kirkoksi. Kirkon kivijalan ja perustuksen tekoon ryhdyttiin, vaikka virallista lupaa ei oltu vielä saatu. Sen suunnitteli lääninarkkitehti Ivar Aminoff ja rakennusmestarina

toimi Juho Karjanlahti Haapajärveltä. Saarnatuolin ja lukupulpetin teki Sameli Ketola.

Nikkarityyliä edustava kirkko on puusta tehty, kolmella lehterillä varustettu ristikirkko. Pituus idästä lähteen on 31 metriä, leveys 23,3 m ristien kohdalta ja tasaosalta 14,5 metriä, Ristin leveys on 11,5 m ja kirkon korkeus 21,3 m. Mitat ovat sisämittoja, eivätkä eteiset ole mitoissa mukana. Kirkon itäpäässä on sakaristo. Kirkon torni, kello-tapuli, on 38 m korkea. Kirkkoon mahtuu lähes 1 000 sanankuulijaa.

Kristuksen ylösnousemusta esittävä alttaritaulu on vuodelta 1905. Sen on maalannut vaasalainen taiteilija Aleksandra Frosterus-Sältin.

Ensimmäiset 15-äänikertaiset urut kirkkoon hankittiin vuonna 1897 ja ne korjattiin vuonna 1921. Nykyiset mekaaniset urut on valmistanut Kangasalan urkutehdas vuonna 1964. Niissä on 22 äänikertaa.

Keskikäytävän kattokruunut ovat 1900-luvun alkupuolelta. Ne olivat alkujaan kynttiläkruunuja. Alttarilla olevat kruunut lahjoitti 1960-luvun puolivälissä J.G.Annalan säätiö. Alttarin 7-haarainen kynttelikkö saatiin vuonna 1920 Maria ja Juho Lammelta.

Pääoven vieressä ojentaa kättään Heikki Mikkilän valmistama vaivaisukko. Puuseppä Sulo Lohjelmin käsialaa on kastepöytä. Kaste- ja lähetyskynttelikön on tehnyt seppä Toivo Puukka.

Eteläisen lehterin alla on 1800-luvun lopussa tehty votiivilaiva eli kirkkoon lahjoitettu purjelaivan pienoismalli. Niitä lahjoittivat esimerkiksi haaksirikosta pelastuneet, ja sisämaan kirkoissa ne ovat harvinaisia. Teekla-nimisen laivan korjasi Matti Laine ja tekijäksi oletetaan Johan Jaakonpoika Valkavaa.

Kirkon läheisyydessä sijaitseva, vuonna 1972 rakennettu seurakuntatalo peruskorjattiin vuonna 2007. Laajentuneen salin kulmaikkunasta avautuu nyt näköala kirkkoon ja sankarihautausmaalle.

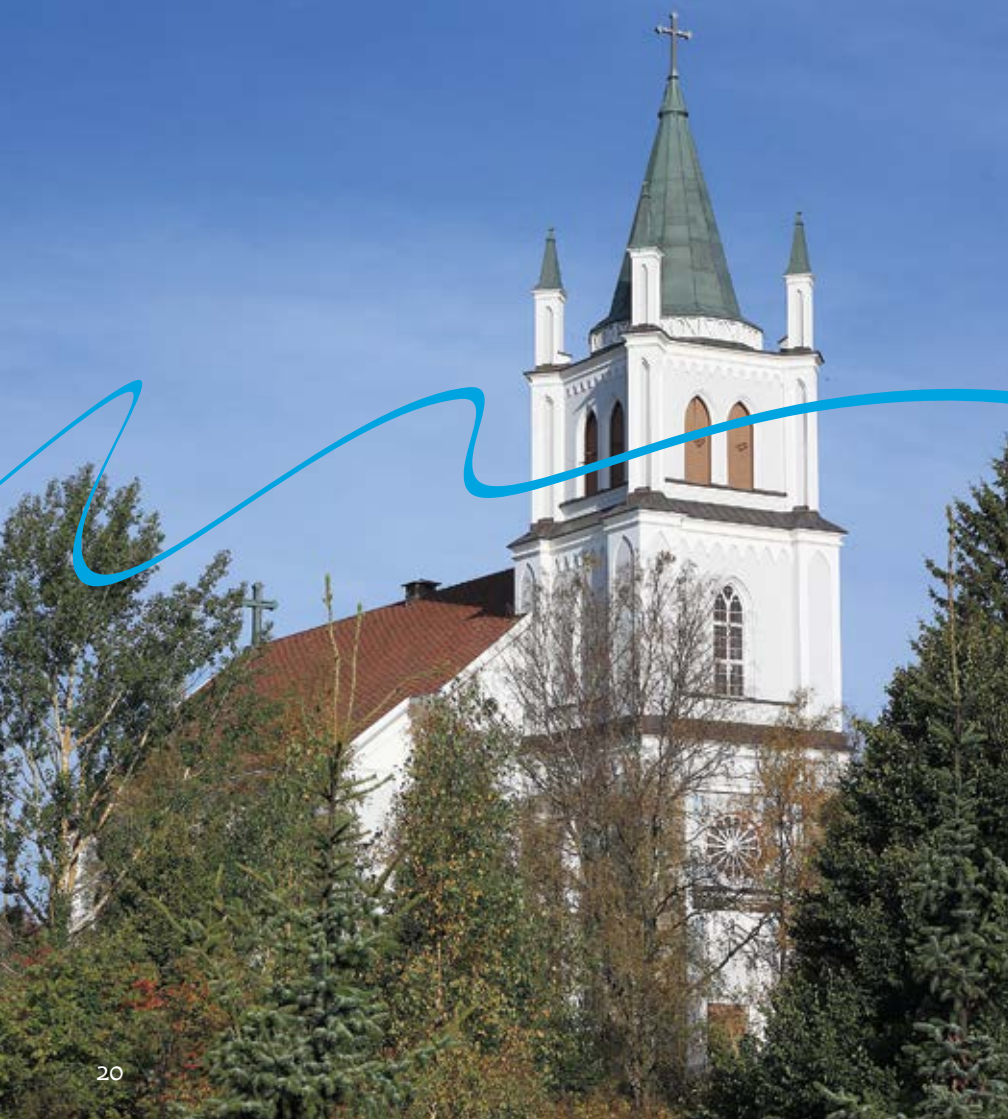
Viimeisen leposijansa sankarihautausmaalla on saanut vuoden 1918 soturien lisäksi 223 talvi- ja jatkosodassa kaatunutta. Sankarivainajien muistomerkin on veistänyt Kalervo Kallio vuonna 1953.

Peräseinäjoen kirkko

Kirkkotie 2

61100 Peräseinäjoki

Ylistaron kirkko

Ylistaro kuului Pohjankyrön kirkkopitäjään, mutta on toiminut Isonkyrön kappeliseurakuntana jo vuodesta 1658. Itsejäinen seurakunta Ylistarosta tuli 1859, ja seurakuntaliitoksessa 2009 taas kappeliseurakunta Seinäjoen seurakuntaan.

Ensimmäinen kirkko Ylistaroon rakennettiin 1658, vaikka lupaa rakentamiseen ei ollut. Seuraavana vuonna tuomiokapituli kielsi jumalanpalvelusten pidon, mutta ylistarolaisten anomuksesta lupa saatiin muutaman kuukauden kuluttua. 1661 pyydettiin omaa pappia. Omatoimiset ylistarolaiset myös rakensivat omin luvin kirkkoonsa kellotapulin 1690-luvulla.

Vajaan sadan vuoden aikana kirkko kävi pieneksi, ja uusi kirkko valmistui 1748, tapuli siihen 1775.

Jo 1840-luvulla kirkko oli taas käynyt ahtaak-

si, ja uuden kirkon rakentamista ryhdyttiin suunnittelemaan. Koska Ylistaro oli ns. keisarillinen pitäjä, keisarilla oli tavallista suurempi sananvalta myös kirkon rakentamisessa. Kun ylistarolaiset suunnittelivat puista kirkkoa, määräsi keisari rakennettavaksi kivisen kirkon.

Vuosia keskusteltiin mm. kirkon paikasta. Valtionarkkitehti E. Lohrmann laati piirustukset vuonna 1846 ja samana vuonna palkattiin rakennusmestariksi Juho Kuorikoski. Kirkko valmistui 1850 ja sen vihki arkkipiispa Edvard Bergenheim helatorstaina 20.5.1852.

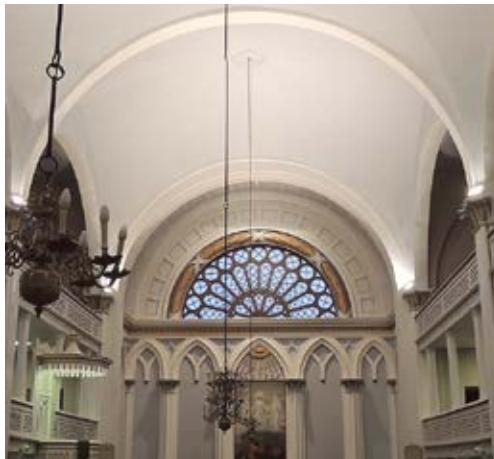
Ylistaron kirkko on uusgotiikan varhaisvaiheen

ensimmäisiä edustajia maassamme. Kirkko on maamme kolmanneksi suurin Kerimäen ja Johannuksen kirkon jälkeen. Kirkon pituus on 59 ja leveys 26 metriä. Pääristi kohoaa 52 metrin korkeuteen. Istumapaikkoja kirkossa on 1970-luvun korjaustyön jälkeen 2 500. Aikaisemmin niitä oli sata enemmän.

Kauas lakeuksille näkyvästä ”komiasta kirkosta” tuli tavallista näkyvämpi. Onpa esitetty epäilyjä, että Ylistaron ja Vaasan kirkkojen piirustukset olisivat vaihtuneet. Ylistaro oli tuolloin kuitenkin suurin suomenkielinen kappeliseurakunta, jossa oli noin 8 000 asukasta. Kaikkien halukkaiden oli mahdollista kirkkoon.

Kirkon vaikuttavuutta lisäävät rakennusmateriaaleina käytetyt kivi ja tiili. Rakentamisaikana ratkaisu oli myös paloturvallinen. Tornin pinta on osittain tiiltä, mutta ulkoseinillä on vaalea, vuonna 1994 uusittu rappaus. 1970-luvun maalaustöissä palautettiin värityksessä 1900-luvun alun malli kirkon sisätiloissa.

Holvatun kirkkosalin jakaa kolmeen laivaan kummallekin pitkälle sivulle rakennetut kaksikerroksiset lehterit. Seinillä on goottilaisia kaariaiheita ja suuri kaari-ikkuna, jonka alla on Kristuksen kirkastumista kuvaava alttaritaulu, Adolf von

Beckerin maalaus vuodelta 1888. Hieronymoksen 300-luvun käännöstyön seurauksena on Mooses saanut Ylistaron kirkon alttaritaluun sarvet. Kirkkaus/ säteily -sana muistuttaa hepreassa läheisesti sanaa sarvet (2.Moos.34:29).

Kirkon 100-vuotisjuhlassa 1952 otettiin käyttöön Kangasalan urkutehtaan rakentamat 54-äänikertaiset urut. Urkujen celestaäänikerta on lahjoitus Amerikassa asuvilta ylistarolaisilta. Etualalla selkäpillit ovat mekaaniset, muuten pääurut ovat sähköneumaattiset.

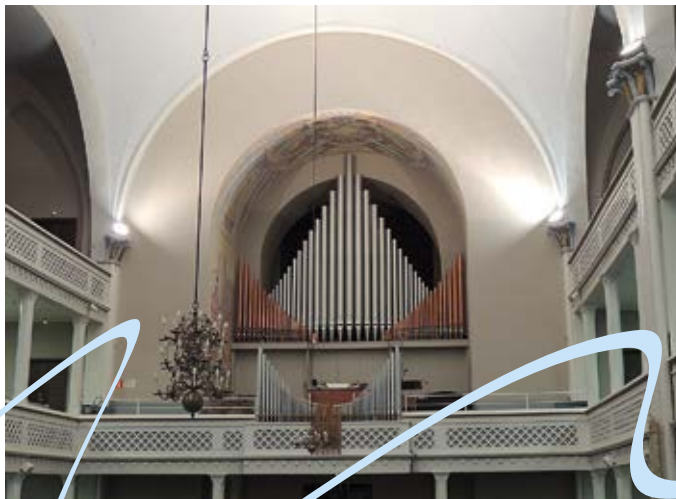
Urkuparvella on taiteilija Urho Lehtisen

maalaamat freskot "Uusi virsi" ja "Vanha virsi". Keskiaikainen messukasukka, testamenttilahjana saatu Raamattu vuodelta 1642, vanhan kirkon krusifiksi alttarilla ja Isonkyrön kirkkoherran Isak Brennerin vuonna 1661 maalaama oma muotokuva ovat kirkon kalleuksia. Sakaristossa on myös keisarin lahjoittama monihaarainen kynttelikkö, jonka jalustassa ovat keisarin tunnuksset: kaksipäinen kotka ja sinetti.

Suurin osa kirkkojen vaivaisukoista on tehty 1800-luvun alussa ja monet niistä kuvaavat Suomen sodan (1808-09) sotainvalideja. Niin myös

Ylistaron vaivaisukko, joka on vuodelta 1836. Ukko asu muistuttaa Suomen sodan aikaista asepukea. Ukko oli alun perin kirkon ulkoseinässä, mutta 2000-luvun alussa ukko joutui ilkeiden kohteeksi. Rahalipas ryöstettiin ja vaivaisukolta löyettiin puoli päätä irti kirveellä. Korjauksen jälkeen vaivaisukko siirrettiin kirkon ulkoeteiseen. Kertyneet varat käytetään vaivaiskoperinteen alkuperäisen ajatuksen mukaan diakoniatyöhön.

Kirkon historiassa on myös tulipalo: 30.5.1954 illalla salama löi voimakkaasti kirkon torniin, silminnäkijöiden mukaan "pariinkin

kertaan” ja sytytti tulipalon. Pitäjäläisten ja palokuntien ponnistuksin tuli saatiin rajatuksi torniin, joka vaurioitui pahoin. Myös uudet urut kärsivät vesivahinkoja. Korjaustyöt tehtiin ripeästi, ja jo syksyllä samana vuonna torni oli entistä ehempi, 2,5 metriä entistä korkeampi.

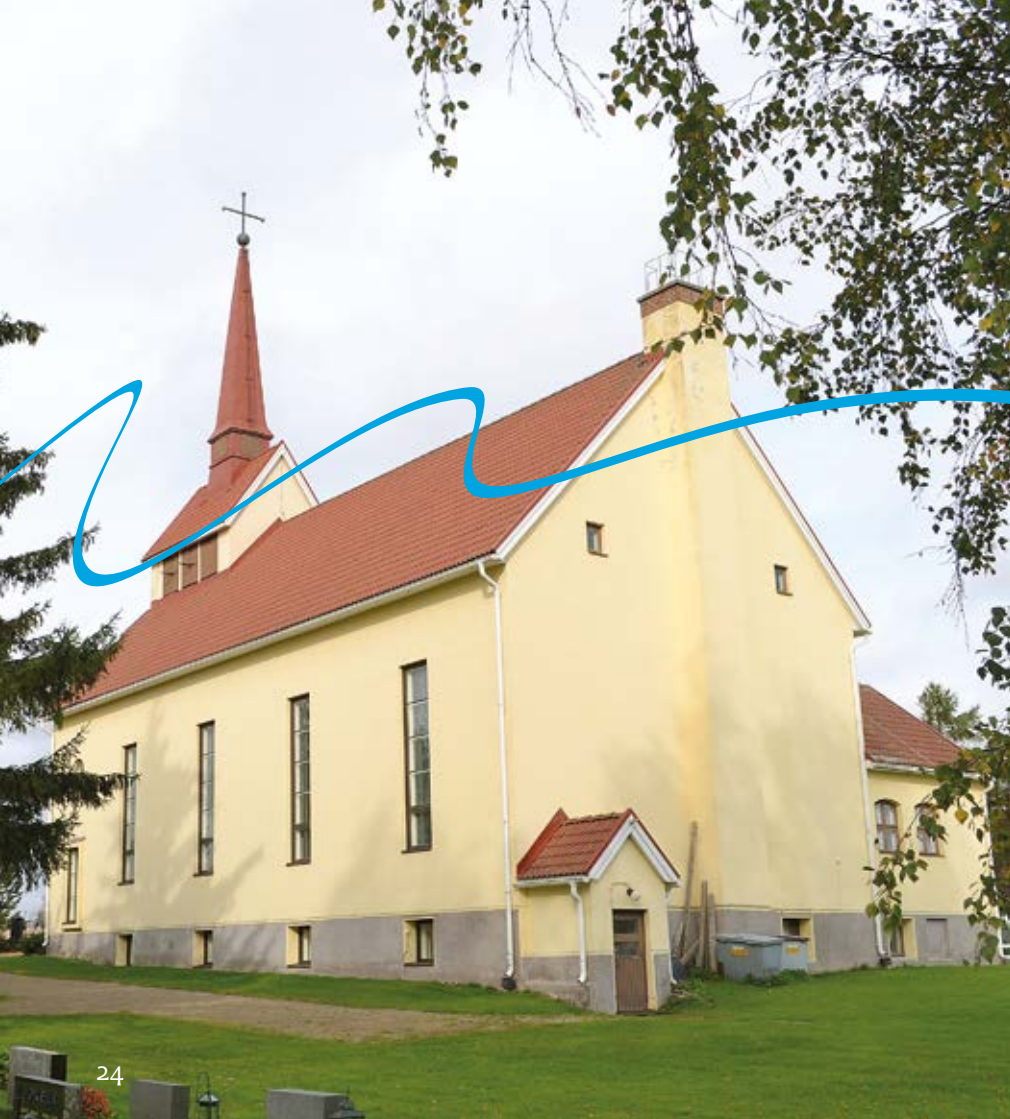
Ylistaron kirkko on osa valtakunnallisesti arvokasta Kyrönjoki-laakson maisema-aluetta. Edelliset kirkot sijaitsivat vanhimman hautausmaan paikalla, jonka keskeisen osan muodostaa nyt sankarihautausmaa-alue. Vapaussodan muistomerkin on veistänyt taitelija Eljas Ilkka, talvi- ja jatkosodan ja entisten kirkkojen muistomerkit on veistänyt taitelija Kalervo Kallio.

Kirkon eteläpuolella on arkkitehtitoimisto Aulis Jääskeläisen suunnittelemat seurakuntatalo vuodelta 1974 ja seurakunnan virastotalo vuodelta 1986.

Ylistaron kirkko

Lapuantie 138 tai Tuulivuorentie 1
61400 Ylistaro

Ritinojan kyläkirkko

Kitinojan kyläkirkko otettiin käyttöön tuomi-
osunnantaina 23.11.1952. Arkipiispa Ilmari
Salomies vihki kirkon avustajinaan 11 pappia.

Kirkon suunnitteli arkkitehti Kauno S.
Kallio aikaisemmin suunnittelemansa Ilmajoen
siunauskappelin piirustuksia muuntaen. Kirkko
rakennettiin pääasiassa kyläläisten omin voimin
talkootyön ja lahjoitusten turvin.

Hautausmaa perustettiin jo vuonna 1946,
ja sen vihki käyttöön 27.12.1946 rovasti Arvi
Malmivaara.

Kirkon ensimmäisen alttaritaulun maalasi
ja lahjoitti seurakunnan silloinen kirkkoherra,
rovasti Arvi Malmivaara. Se kuvaa Jeesuksen
taivaaseenastumista. Taulu on nykyisin kirkkosali-
nin sivuseinällä. Nyt alttaritauluna on professori
Veikko Vionojan maalaama ja lahjoittama taulu,

jonka aiheena on Jeesus siunaa lapsia Kitinojan maisemissa.

Kirkon etuosassa olevassa ikkunassa on taiteilija Pekka Jauhiaisen tekemä lasimaalaus, jossa kuvataan naisia menossa Golgatan ristin luo.

Kirkon ja hautausmaan ylläpidosta vastaa kyläkirkkoyhdistys, ja kirkkoa hoidetaan pääasiassa vapaaehtoisin voimin. Seinäjoen seurakunta maksaa kirkosta vuokraa yhdistykselle.

Kirkkosalissa on 250 istumapaikkaa. Alakerassa on seurakuntasali ja keittiö. Salissa pidetään pyhäkouluja, perhejuhlia ja monia muita tilaisuuksia. Juhla järjestelyt hoituvat salissa omatoimisesti.

Vuonna 1969 hankittiin kirkkoon 8-äänikermaisat urut, jotka ovat sotkamolaisen Veljekset Tuomen urkurakentamon valmistamat. Kirkkoktestitiilit on suunnitellut ylistarolainen Kerttu Vihko-Voipio.

Kirkkopihassa olevan vaivaispojan on veistänyt Oiva Kentta oppilaineen.

Jumalanpalveluksia pidetään kirkossa keskimäärin joka toinen sunnuntai.

Kirkko sijaitsee Myllykallio-nimisellä kumpareella. Se on saanut nimensä siitä, että paikalla on seissut aikoinaan Rintatalon tuulimylly, jossa jauhettiin viljaa leivän raaka-aineeksi ympäristön asukkaille. Samalla tavalla kyläkirkko jakaa Jumalan sanan viljelyn ja sakramenttien kautta elämän leipää laajalle ympäristöön.

Toiminnalla kirkko yhdistää ja kokoaa kyläen väkeä edelleenkin. Tapulissa olevassa kirkonkellossa ovat sanat "Palvelkaa Herraa ilolla".

Ritinejan kyläkirkko

Kitinojantie 691
61470 Kitinoja

Sairaalan kirkko

(TÖRNÄVÄ)

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri omistaa ja ylläpitää sairaalan kirkkoa. Tila valmistui siunauskappeliksi 1950 ja vihittiin kirkoksi 1964.

Sairaalan kirkossa pidetään lyhyt messu joka sunnuntai klo 10 ja torstaihartaus joka torstai klo 14.30. Tilaisuudet ovat ensisijaisesti potilaita varten ja potilaiden ehdoilla, mutta avoimia kaikille.

Sairaalan kirkko on kirkkotila, jossa on urut ja noin 80 istumapaikkaa.

Sairaalan kirkko

Seuralantie
60220 Seinäjoki

Honkiniemen kirkko

Honkiniemen kirkko sijaitsee Honkiniemen leiri- ja kurssikeskuksen alueella 15 km:n päässä Ähtärin keskustasta.

Honkiniemen kirkko valmistui vuonna 1999. Kirkko on Honkarakenteen suunnittelema ja toteuttama hirsikirkko. Kirkko maisema-alttareineen hiljentää ja tuo elävän ja vuodenaikojen mukaan muuttuvan järvinäkymän kautta Jumalan luomistyön lähelle kirkkoviehasta.

Kesäaikaan tiekirkon ovet ovat avoimia tarjoten erilaisen taukopaikan matkanvarrella, olipa kyseessä sitten työ- tai lomamatka.

Honkiniemen kirkossa on tilaa noin 180 henkilölle.

Seinäjoen seurakunnan leirikeskusten omat sivut osoitteessa www.leirikeskuspalvelut.fi

Honkiniemen kirkko

Honkiniementie 150
63700 Ähtäri

Ahonniemen leirikappeli

Vuonna 1995 sai seurakunta ranta-alueen Kalajärven rannalta osittain yksityisen lahjoituksen turvin, osittain tehdyn maakaupan seurauksena. Alueelle valmistui keväällä 2001 Ahonniemen leirikeskus. Leirikeskuksessa on päärakennus opetus-, keittiö-, ruokailu ja toimistotiloineen, majoitusrakennus noin 40 hengelle sekä saunarakennus takkahuoneineen.

Keväällä 2006 Ahonniemeen valmistui leirikappeli, joka tehtiin alun perin pappilan riihenä olleesta hirsirakennuksesta. Leirikappeli palvelee erityisesti leirien hartauselämää, mutta sitä voidaan käyttää myös esimerkiksi perhejuhlissa. Se toimii mm. idyllisenä vihkikirkkona. Kappeliin mahtuu istumaan noin 50 henkeä.

Leirikappelissa on saarnatuoli Peräseinäjoen vanhasta kirkosta ja muutakin vanhaa esineistöä.

Ahonniemen leirikeskus

Matinpolku 16
61180 Haapaluoma

Tiedonjyviä kirkkoista

* **Törnävän** (1877) ja **Peräseinäjoen** (1904) **kirkon** alttaritaulut on maalannut Alexandra Frosterus-Sältin (s. 1837 Inkoo, k. 1916 Vaasa). Hän oli suomalainen taiteilija, joka tunnetaan erityisesti alttaritauluista. Törnävän kirkossa on hänen ensimmäinen alttaritaulunsa. Sen jälkeen hän maalasi alttaritaulut lähiseudulle mm. Jalasjärvelle (1906), Ilmajoelle, Kauhavalalle (1882), Alahärmään (1904). Hän maalasi uransa aikana ainakin 68 alttaritaulua. Alexandra Frosterus-Sältin oli Suomen ensimmäinen naispuolinen piirustuskoulun opettaja ja myös kuvataiteilija. Hänen työnsä on mm. presidentinlinnan keisarillisessa kokoelmassa. Hän jäi nuorena leskeksi, ja pystyi elättämään perheensä taiteellisella työllä.

* Tuli uhkasi **Peräseinäjoen kirkkoa** kirkonkylän suuressa tulipalossa vuonna 1932. Kirkon läheisyydessä sijainnut siunauskappeli paloi, mutta kirkko säästy.

* **Lakeuden Ristin** tornin näköalapaikalle johtaa 276 askelmaa, ja tornissa on kolme kello, painavin 1 828 kg, keskimäinen 1 191 kg ja pienin 841 kg. Kirkkosalin korkeusero on kirkon takaosasta alttarille 60 senttimetriä.

* **Nurmon kirkon** alttaritaulu Jeesus ja samarialainen nainen on ensimmäinen tästä aiheesta maalattu alttaritaulu Suomessa. Väinö Hämäläinen maalasi sen vuonna 1914. Kun tuli uhkasi kirkkoa toisena pääsiäispäivänä 1924, kiskaistiin alttaritaulukin kehyksistään, jolloin se sai reunaosiinsa muutamia vähäpätöisiä puukonviiltoja.

* **Ylistaron kirkon** kuoriosassa on näköispainoksena nähtävillä vanha Raamattu, vuoden 1642 Coco Pyhä Raamattu Suomexi. 1642 vuoden Biblia on vaikuttava teos sekä kooltaan että ulkomuodoltaan. Ylistaron seurakunta on saanut Raamatun lahjoituksena.

* **Törnävän kirkon** muutostyöt ja kappeliseurakunnan perustaminen olivat paljolti Östermyran kartanon patruunan Gustav August Wasastjernan tarmokkuuden tulosta. Kirkon historiikissa vuodelta 1984 kirkkoherra Jussi Salo kirjoittaa: "Seurakuntalaiset eivät voineet vaikuttaa mitään tulevan kirkkonsa paikkaan ja kokoon. Tällainen erikoistilanne nopeutti ja helpotti asian eteenpäin menoa. Kirkon paikasta ei tarvinnut kiistellä." Väätyreitä silti oli. Osa seurakuntalaisista ei suostunut tulemaan uuteen kirkkoon, vaan kävi edelleen Nurmossa. Wasastjerna maksoi heidän puolestaan kirkon maksut monien vuosien ajan.

* **Monet papit** ovat työskennelleet nykyisen Seinäjoen seurakunnan alueella eri seurakunnissa. Seinäjoen kappeliseurakunnan ensimmäinen oma pappi Salomon Hirvinen oli myöhemmin Ylistaron ensimmäinen kirkkoherra, Seinäjoen ensimmäinen kirkkoherra K.E.Koskimies oli myöhemmin Nurmon kirkkoherra, Seinäjoen kappeliseurakunnan alkuaikoina Nurmon pappi hoiti myös Seinäjoen kappalaisen tehtäviä.

Kastepuut

Lakeuden Ristissä, Nurmon, Peräseinäjoen ja Ylistaron kirkossa on kastepuu, johon sunnuntaisin esirikouksen yhteydessä kiinnitetään kastettujen lasten nimet. Puut on pystytetty vuosien 2015 ja 2016 aikana.

Peräseinäjoen kirkon puun on suunnitellut ja valmistanut lastenohjaaja Terhi Katila, joka aloitti suunnittelutyön keräämällä tietoa kastepuun ideasta. Lopullinen muoto päätettiin yhdessä johtavan kappalaisen Markku Ylisen kanssa. Kastepuu on valmistettu vanerista.

Lakeuden Ristin kastepuun on suunnitellut rakennusarkkitehti Kirsti Eloniemi, puuosat on valmistanut Puusepäntiike Hirvelä ja kangas on tekstiilitaiteilija Henna Mantereen käsialaa.

Ylistaron kirkon kastepuun ovat suunnitelleet Johan Oy:n toimitusjohtaja Sakari Rintamäki sekä hänen tyttärensä Henna Rintamäki. Puun valmistivat Johan Oy:n puusepät ja maalarit.

Nurmon kirkon kastepuu "Elämän puu" on maalattu kirkon seinään. Sen on maalannut lastenohjaaja Merja Loppi.

Kastepuun lehdet poistetaan kerran tai useamman kerran vuodessa, ja vanhemmat voivat liittää lapsensa kastepuun lehden muistojen joukkoon.

LAKEUDEN RISTI

NURMON KIRKKO

PERÄSEINÄJOEN KIRKKO

YLISTARON KIRKKO

Seinäjoen seurakunta

Nykyisen Seinäjoen seurakunnan alue on ollut varhaiskeskiajalla osa Pohjankyrön kirkkopitäjää.

Seinäjoki on suomenkielisen Etelä-Pohjanmaan keskus ja seurakunta on maakunnan suurin, jäsenmäärältään kolmanneksi suurin Suomessa. Jäsenmäärä on yli 51 500 – asukkaita Seinäjoella on yli 61 000.

Seinäjoen ja Peräseinäjoen kunta- ja seurakuntaliitos tehtiin vuonna 2005 ja samalla Ilmajoesta liittyi osia Honka-, Lehtimäen- ja Ojajärvenkylistä Seinäjoeseen. Vuonna 2009 tapahtui kunta- ja seurakuntaliitos, jossa Seinäjoki, Nurmo ja Ylistaro yhdistyivät.

Seurakunnan muodostaa neljä toiminnallisesti itsenäistä aluetta, Seinäjoen alue seurakunta sekä Nurmon, Peräseinäjoen ja Ylistaron kappeliseurakunnat. Hallinto ja talous ovat yhteiset.

Lakeuden Risti

Tiilestä ja teräsbetonista rakennettu, slammattu ja valkoiseksi maalattu moderni kirkko.

* valmistumisvuosi 1960

* suunnittelija Alvar Aalto

* alttaritaulun sijasta suuri risti

* urut 53-äänikertaiset sähköpneumaattiset, valmistaja Kangasalan urkutehdas, 1960, peruskorjaus 2012

Törnävän kirkko

Muutettu ruutimakasiinista (valm. 1827) kirkoksi korottamalla vartiotornia ja suurentamalla ikkunoita

* valmistumisvuosi 1864

* muutoksen suunnittelija

C.A. Setterberg

* alttaritaulu Alexandra Frosterus-Sältnin ”Jeesus Getsemanessa”, 1877

* urut 21-äänikertaiset mekaaniset urut, valmistaja Hans Heinrichin urkurakentamo

Nurmon kirkko

Puinen ristikirkko

* valmistumisvuosi 1779

* alahämäläisten Antti ja Kaappo

Hakolan rakentama

* alttaritaulu Väinö Hämäläinen

”Jeesus ja samarialainen nainen”, 1914

* urut 25-äänikertaiset, valmistaja Hans Heinrichin urkurakentamo, 1984

Peräseinäjoen kirkko

Nikkarityylinen puinen ristikirkko

* valmistumisvuosi 1892

* suunnittelija Ivar Aminoff

* alttaritaulu Alexandra Frosterus-Sältnin ”Kristuksen ylösnousemus”, 1905

* urut 22-äänikertaiset, valmistaja Kangasalan urkutehdas, 1964

Ylistaron kirkko

Kaksikerroksisilla lehtereillä varustettu, puusta ja kivistä rakennettu pitkäkirkko

* valmistumisvuosi 1850

* suunnittelija E.Lohrmann

* alttaritaulu Adolf von Becker

”Kristuksen kirkastuminen”
* urut 54-äänikertaiset, valmistaja Kangasalan urkutehdas, 1952

www.seinajoenseurakunta.fi